

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Letna cena četrtek in velja s polnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četr leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druga izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Odje „Katoliškega listovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 3. — Rokopisni listi ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 3. Sprejemna soba, inzerate in reklamacije. — Za večerine oglašje primeren pogost. V oddelku „Male znamenje“ stane beseda 10 vin. — Inzerati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so pošiljne prosta.

Zborovanje naše stranke v Celju.

V četrtek, dne 16. januarja se je vršil v Celju zbor zaupnikov Jugoslovanske Ljudske Stranke, ki je glavna politična organizacija krščansko mislečih Jugoslovancev. Udeležilo se je zborovanja nad 300 najočnejših mož celega Slovenskega Štajerja. Zborovanje je otvoril in vodil profesor dr. Jos. Hohnjec. O političnem položaju in o bodočih nalogah stranke sta govorila dr. Hohnjec in poverjenik dr. Verstovšek. Njune govore je objavila „Straža“. „Slov. Gospodar“ žal teh lepih in podučnih izjav naših voditeljev ne more priobčiti, ker nam primanjkuje prostora. Obenem se je izvršila tudi volitev odbora Slovenske Kmetijske Zveze. Ostane glavni steber Vseslovenske Ljudske Stranke na — saj kem. Izvoljeni so tila: Roškar predsednik, dr. Hohnjec I. podpredsednik in začasni blagajnik, F. Pišek II. podpredsednik, Žebot tajnik, odborniki: dr. Korošec, dr. Verstovšek, Brenčič, Galunder, Turnšek, Rajn, Schöndorfer. Vsak odbornik ima pravico, da predlaga zase namestnika. Določilo se je, da se izvede po okrajih, župnijah in občinah podrobna organizacija Slovenske kmetijske zveze. Te dni bodo dobili glavni zaupniki po okrajih podrobna navodila.

Po volitvi odbora je dr. Verstovšek pojasnil, da je treba voliti naši stranki za državno veče (državni zbor) v Beograd iz Slov. Štajerja 7, v pokrajinski zbor (deželni zbor) v Ljubljani pa 19 poslancev. Ker sedaj ni mogoče izvršiti volitev, morajo zaupniki kot zastopniki ljudstva določiti poslance, dokler se ne bodo vršile redne volitve v obo zbor. Izvoljeni so bili enoglasno v državno veče (za državne poslance): dr. Josip Hohnjec, namestnik dr. Ivo Bankovič; dr. Franc Jankovič, namestnik župnik Iv. Bosina; dr. Anton Korošec, namestnik M. Bošnjak iz Braslovca; Franc Pišek, namestnik župnik Martin Medved iz Laporja; Ivan

Roškar, namestnik Jakob Rajn, župan v Ljutomeru; Anton Turnšek, trgovec v Račici, namestnik dr. Karel Verstovšek; prof. Ivan Vesenjak, namestnik Miha Brenčič. V pokrajinski zbor so bili izvoljeni (za deželne poslance): Dr. Ivan Bankovič, namestnik Ivan Urek, Globoko pri Brezicah; dr. Alojzij Bratkovič, namestnik K. Korošec, Rečica; Miha Brenčič, namestnik M. Cukala, trgovec Gomilsko; Franc Gomilšek, namestnik Valentin Metelcar, St. Vid Grobeljav; dr. Josip Hohnjec, namestnik Janko Pelc, Goraja Radgona; dr. Jankovič, namestnik Fran Lovrec, nadučitelj, Podčetrtek; Mat. Koren, župan, St. Ilj, namestnik Rok Klemenšek, Soldava; dr. Josip Leskovec, namestnik Jakob Florjančič, župan, Sv. Miklavž; J. Levstik, učitelj, namestnik Franc Samec, kmet, celjska okolica; Anton Meško, namestnik Rudolf Lukacič, Središče; P. Novak, namestnik Franc Napotnik, Kojčice; J. Zmazec, namestnik Ivan Rojz, Ormož; Fr. Pišek, namestnik Maks Gas, Brezno; Vlado Pušenjak, namestnik Dragotin Novak, Ljutomer; Ivan Roškar, namestnik Franc Šparl, Jarenina; dr. Karel Verstovšek, namestnik Franc Rotovnik; Jakob Vrečko, namestnik Anton Rančigaj, Sv. Jurij ob Taboru; Franjo Žebot, namestnik Janez Zorman, župan, Sv. Trojica pri Rog. Slatini; Ivan Zupan, namestnik Iv. Božič, nadpaznik, Trbovlje.

Po volitvi se je vršila živahna razprava o gospodarskih in političnih zadevah. Udeležili so se je zaupniki iz vseh okrajev.

Dr. Hohnjec je nato predlagal naslednji resoluciji:

1. Zbor zaupnikov Jugoslovanske ljudske stranke za Slovensko Štajersko odločno ugovarja zoper nasilno in krivično postopanje Italijanov na jugoslovanskem ozemlju ter pričakuje, da bo jugoslovanska delegacija na mirovni konferenci v Verzaju dosegla uresničenje blagovesti iz Beograda, da namreč niti

pel jugoslovanske znanje ne bo dala v tuji lasti, marveč bo ostala država SHS.

Zbor J. L. S. v Celju pošilja svojim trpešim slovenskim bratjem v tužnem Korošcu in na Prekmurskem svoj pozdrav, presinjen z globokim občustvom za njihovo trojenje, ter najpo zahteva, da se brezumni strovoši in nesramnemi tolovajstva nemških, oziroma maifarskih tolp takoj stori konec.

Na predlog urednika Žebota se je poslal regentu Aleksandru naslednji brzojavni pozdrav:

„Kraljevski Visokosti regentu Aleksandru Beograd.“

Zbor zaupnikov Jugoslovanske ljudske stranke za Štajersko v Celju spusti svojo pozdravna Vašo kraljevsko Visokosti ter izraža svojo zvestost in zvestoto. — Dr. Verstovšek, dr. Hohnjec.

Resoluciji in brzojavni pozdravi je sprejel zbor z velikim odobravanjem. — Onemirno še, da so zborovalci vsakokrat, kadar se je imenovalo ime generala Maistera, z navdušenjem vsklikali: „Živijo slovenski general Maister!“

Zborovanje je trajalo malo da na 3 ure. Dr. Hohnjec ga je zaključil s klicem: Bog živi slovensko ljudstvo! Bog živi Jugoslavijo!

Zborovanje zaupnikov Vseslovenske Ljudske stranke v Ljubljani.

Dne 16. januarja se je vršilo v veliki dvorani hotela „Union“ zborovanje zaupnikov Vseslovenske Ljudske stranke, katerega se je udeležilo čez 1000 zaupnikov. Zborovanju je predsedoval načelnik Vseslovenske Ljudske stranke, ministriški podpredsednik dr. Korošec. Na zborovanju je imel dr. Korošec govor, v katerem je orisal politični položaj ter rekel med drugim: Goriška, Trst, Istra in del Kranjske vzdihujejo pod italijanskim jarmom, na Koroškem pa besni nemška podivljanost. Izrazimo

LISTEK.

Nekaj o denarju.

Ker se ravno v sedanjem času mnogo govori o denarju, naj služijo v pojasnilo sledeče vrste:

Pred vsem si moramo biti na jasnem, kaj je denar. Denar je vsako splošno in od države priznано plačilno sredstvo in vrednostno merilo, torej ona stvar, s katero lahko poplačam svoj dolg in katera mi ob enem služi, da z njo ocenim vrednost drugih stvari. Ta stvar mora biti jako različna; pri Rimljanih kakor tudi pri Grkih in menda pri vseh narodih, ki so se bavili z poljedelstvom in živinorejo, je bila taka stvar živina. Grški pesnik Homer, ki je živel blizu tisoč let pred Kristusom, pripoveduje, da je bil ščit junaka Ahila vreden mnogo sto ovac. Grki in Rimljani, ki so se pregrešili proti zakonu so bili kaznovani s tem, da so morali dati državi gotovo število volov, oziroma ovac. Rimsko ime za denar, „pecunia“ prihaja od besede pecus, ki pomenja drobnjad ali drobno živino. Vidi se torej, da jim je živina služila kot plačilno, kakor tudi kot vrednostno merilo. Ko sta se trgovina in promet razširila in povečala, so si morali peiskati drugo sredstvo. Začeli so denar kovati iz rude, pridržali so pa na denarju slike volov, ozir. ovac, da bi na ta način označili da dotična kovina nadomešča vrednost vola ozir. ovca. Država je pa prevzela tudi jamstvo za to,

da je dotična kovina v resnici vredna toliko, kakor zival, ki je bila na kovini narisana. Na ta način je postal kovinast denar. Med kovinami se je že od nekdaj najbolj odlikovalo srebro in zlato, in sedaj je v vseh moderuo urejenih državah uvedeno zlato kot denar; zlato služi kot vrednostno merilo, pa tudi kot plačilno sredstvo.

Pa tudi kovinast denar ni več zadostoval razširjenemu prometu. Bil je deloma pretežak, deloma se je prelahko odrgnil in s tem obrabil, lahko se ga je pa tudi zgubilo. Za to so začeli trgovci nalagati svoj kovinast denar v banke, a banke so jim izdajale patrila o položenem denarju, in ta potrdila so s časom nadomestovala denar. Prvotno je bilo to omejeno samo na znane trgovce in banke, toda ker je bilo to v javnem interesu, je kmalu posegla država vmes in stvar enotno uredila. Sedaj obstoje v vseh modernih državah banke, ki stoje pod državnim nadzorstvom in ki imajo pravico, izdajati papirnati denar. Seveda pa morajo imeti banke za izdan denar tudi pokritje, tako da morejo na vsakokratno zahtevo imejiteljev papirnatih bankovcev za papir takoj izplačati kovinski denar. To pa je skoraj v vseh državah — zlato.

V naši prejšnji Avstriji je imela tako pravico avstro-ogrška banka. Po statutih je morala imeti banka za izdan papirnat denar in sicer za dve petini vseh izdanih bankovcev v zlato, v tri petine pa po načinu drugih bank v popolnoma varnih posojilih s kratkimi največ trimesečnimi plačilnimi roki. Še sedaj se lahko čita na vsakem

bankovcu, da izplača banka na vsakokratno zahtevo za papirnati denar za na bankovcu označeno svoto denar v zakonitem kovinastem denarju. Tak je bil položaj do pred vojske, in ker je imelo občinstvo v banko in državo zaupanje, se je splošno opazalo, da je občinstvo raje jemalo papirnati, nego zlat denar.

Z izbruhom vojne so se te razmere temeljito izpremenile. — Država je nujno rabila denar, ukazala je avstro-ogrski banki, da da potreben denar državi na razpolago, in tako je začela banka tiskati in izdajati denar, za katerega ni imela denega pokritja, kakor dotično povelje države. Sedaj tudi ni dajala za svoje bankovce zlato, zlato je popolnoma izginilo iz prometa. Na ta način se je izdalo 24 do 30 milijard kron, ki so skoro brez vsakega pokritja. Posledica tega je bila, da je denar izgubil mnogo na vrednosti. V lastni državi je nastala velika draginja, v inozemstvu se za eno krono dobi komaj ena petina franka, akoravno se je pred vojno dobilo za 93 vinarjev en celi frank. Avstro-ogrška banka se tudi sedaj izdaja nove bankovce, in sicer na ukaz Nemške Avstrije. Nemška Avstrija mora plačati ogromne svote raznim visokim uradnikom in oficirjem, ki so se tam zbrali iz cele bivše Avstrije, tudi izplačuje danes brezposelnim delavcem na dan po 16 K. Takih delavcev je do sedaj že nad 70.000. Za vsa ta plačila se vporabljajo bankovci avstro-ogrške banke, ker dohodkov Nemške Avstrije nima velikih. Ako bi naša država pustila nemoteno denar v naše kraje, bi naenkrat imeli se veliko več papirnatega